

## Precizări metodologice:

**1. Sursa datelor:** Calculul indicilor trimestriali ai costului orar al forței de muncă se realizează pe baza informațiilor obținute din două **surse de date statistice**:

- Ancheta lunară asupra câștigurilor salariale (conform Regulamentului Consiliului și Parlamentului European nr. 1165/1998 și nr.1158/2005 privind statisticile pe termen scurt)
- Ancheta anuală asupra costului forței de muncă (conform Regulamentului Consiliului și Parlamentului European nr. 530/1999 privind statisticile structurii câștigurilor salariale și costului forței de muncă).

Datele pentru perioada 2000 – 2008 au fost estimate conform noii Clasificări a Activităților din Economia Națională (CAEN Rev.2), armonizată cu clasificarea europeană în domeniu (NACE Rev.2). Metoda de estimare aplicată se bazează pe matricea de conversie a activităților economice definite conform CAEN Rev.1, în activitățile economice definite conform CAEN Rev.2. La baza construirii matricei de conversie au stat datele colectate conform ambelor versiuni de CAEN, prin cercetarea statistică lunară asupra câștigurilor salariale, în cursul anului 2008, respectiv prin cercetarea statistică anuală asupra costului forței de muncă, pentru anul 2007.

**2.** Informațiile referitoare la „**sectorul bugetar**” trebuie utilizate cu atenție, deoarece datele se referă la statisticile din activitățile economice (agregate după activitatea omogenă) **conform CAEN Rev.2.** de administrație publică, învățământ și sănătate și asistență socială (inclusiv sector privat pentru învățământ - cca. 3,5%, respectiv sănătate și asistență socială - cca. 11,2%), exclusiv forțele armate și personalul asimilat (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații etc.).

Aceste statistici nu țin cont de forma de finanțare, scopul lor fiind cel de furnizare de informații pe activități economice conform CAEN Rev.2.

Informațiile corespunzătoare formei de finanțare sunt gestionate de Ministerul Finanțelor Publice, în conformitate cu prevederile OUG nr. 48/2005, cu completările și modificările ulterioare.

## 3. Concepte și definiții

**Indicele trimestrial al costului orar al forței de muncă** este un indicator pe termen scurt care permite evaluarea tendințelor **costurilor orare** suportate de angajator cu forța de muncă salariată. Metodologia utilizată și seriile de date sunt construite în conformitate cu prevederile Regulamentului Consiliului și Parlamentului European nr. 450/2003 privind indicii costului forței de muncă.

Indicii trimestriali ai costului forței de muncă se calculează ca indici de tip Laspeyres, pentru costul total cu forța de muncă și **cele două componente ale acestuia: cheltuielile directe (salariale) și cheltuielile indirecte (non-salariale), cu anul de referință 2020.** În trimestrul I 2023 întreaga serie de date (2000-2022) a fost recalculată prin modificarea anului de referință din 2016 în 2020.

Indicii trimestriali ai costului forței de muncă sunt calculați ca **indici provizorii pentru anii 2022 și 2023**, urmând a fi recalculați (ca definitivi pentru anul 2022 și provizorii pentru 2023) la sfârșitul anului 2023, când devin disponibile datele din Ancheta anuală asupra costului forței de muncă în anul 2022.

**Costul total** cu forța de muncă – reprezintă totalitatea cheltuielilor – directe și indirecte – suportate de angajator cu forța de muncă salariată. Conform metodologiei europene, sunt excluse cheltuielile suportate de angajator cu formarea profesională a angajaților, recrutarea personalului și echipamentul de protecție.

**Costul total** exclusiv premiile ocazionale - reprezintă totalitatea cheltuielilor – directe și indirecte – suportate de angajator cu forța de muncă salariată, conform definiției mai sus descrise, din care se scad premiile plătite ocazional, la alte perioade decât se face plata câștigului salarial în mod obișnuit (ex. premiile trimestriale, semestriale, pentru performanțe deosebite, individuale sau colective, primele de vacanță pentru anul în curs, al 13-lea salariu).

**Cheltuielile directe** cu forța de muncă – includ sumele brute plătite din fondul de salarii pentru timpul lucrat (inclusiv premii), pentru timpul nelucrat, drepturile în natură ca remunerare a muncii (potrivit prevederilor din contractele colective de muncă), sumele brute plătite salariaților (ca stimulente) din profitul net realizat de unitate, sumele brute plătite din alte fonduri (inclusiv drepturi în natură) acordate conform legislației în vigoare. În cheltuielile directe cu forța de muncă se cuprind și contribuțiile de asigurări sociale, respectiv cele de asigurări sociale de sănătate suportate de angajat.

**Cheltuielile indirecte** cu forța de muncă – includ contribuțiile angajatorului la fondurile de asigurări și protecție socială, sumele brute plătite salariaților care părăsesc unitatea (ieșire la pensie, transfer, detașare etc.), sumele brute plătite pentru întreruperi ale lucrului neimputabile salariaților, alte cheltuieli cu forța de muncă.

Conform prevederilor legislației naționale în vigoare (OUG nr. 79/2017 cu modificările și completările ulterioare), contribuțiile de asigurări sociale, respectiv cele de asigurări sociale de sănătate care cădeau în sarcina angajatorului au fost transferate în sarcina salariatului și, începând cu luna ianuarie 2018, sunt **suportate în totalitate de salariat**, fiind reflectate în cuantumul brut al câștigului salarial nominal (**cheltuielile directe** cu forța de muncă).

Aceste prevederi legale nu influențează comparabilitatea datelor pentru seriile de date aferente „**indiciilor trimestriali ai costului total cu forța de muncă**”.

În schimb, componentele privind „**cheltuielile directe (salariale) cu forța de muncă**”, respectiv „**cheltuielile indirecte (non-salariale)**” ale indicelui trimestrial al costului orar al forței de muncă produse și diseminate începând cu trimestrul I 2018 nu mai sunt comparabile cu seriile de date anterioare anului 2018, ca urmare a transferului contribuțiilor din sarcina angajatorului în cea a salariatului.

**Costul mediu orar** al forței de muncă reprezintă raportul dintre cheltuielile angajatorului cu forța de muncă și timpul efectiv lucrat.

**Timpul efectiv** lucrat cuprinde numărul total de ore lucrate în program normal de lucru și numărul de ore lucrate suplimentar (în zilele lucrătoare, peste programul normal de lucru și în zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și alte zile nelucrătoare).

Pe lângă seria indicilor trimestriali ai costului orar al forței de muncă în formă brută (neajustată), se calculează și seriile în formă:

- a) ajustată după efectul zilelor lucrătoare și
- b) ajustată după efectul zilelor lucrătoare și sezonier,

eliminându-se efectul variației numărului de zile lucrătoare de la un trimestru la altul, precum și efectul variației sezoniere. Ajustarea s-a realizat prin metoda regresivă, în conformitate cu recomandările Regulamentului Consiliului și Parlamentului European nr. 450/2003 privind indicii trimestriali ai costului forței de muncă. Începând cu trimestrul III 2016, pentru ajustare s-a folosit pachetul de programe JDEMETRA+ v2.1 (metoda TRAMO/SEATS), care realizează estimarea efectului numărului de zile lucrătoare diferit de la un trimestru la altul și efectul calendarului (an bisect și alte sărbători naționale) precum și identificarea și corectarea valorilor extreme (schimbări ocazionale de nivel, tranzitorii sau permanente).

Seria ajustată după numărul de zile lucrătoare s-a obținut prin eliminarea acestor efecte din seria brută, cu ajutorul unor coeficienți de corecție, stabiliți în funcție de modelul de regresie utilizat (aditiv sau multiplicativ). Ajustarea s-a realizat prin metoda indirectă, respectiv prin aplicarea metodei de ajustare la nivelurile inferioare (asupra componentelor indicilor), indicii ajustați calculându-se din componentele ajustate. Estimarea componentelor neobservate: trend-ciclu, sezonaliitate și componenta neregulată se realizează de către programul SEATS pe baza modelelor ARIMA. Seriile ajustate sezonier s-au obținut prin eliminarea componentei sezoniere din seria ajustată după efectul zilelor lucrătoare.

**Rata de creștere a costului orar al forței de muncă** reprezintă modificarea procentuală a indicelui trimestrial al costului orar al forței de muncă din perioada curentă față de perioada de comparație.

$$R_{t/t-1} = \frac{LCI_t}{LCI_{t-1}} * 100 - 100$$

$$R_{t/t-4} = \frac{LCI_t}{LCI_{t-4}} * 100 - 100$$

unde  $R_{t/t-1}$  = rata de creștere a costului orar al forței de muncă din trimestrul curent „t” comparativ cu trimestrul precedent „t-1”

$R_{t/t-4}$  = rata de creștere a costului orar al forței de muncă din trimestrul curent „t” comparativ cu același trimestru al anului precedent „t-4”

$LCI_t$  = indicele trimestrial al costului orar al forței de muncă din trimestrul curent “t”

$LCI_{t-1}$  = indicele trimestrial al costului orar al forței de muncă din trimestrul precedent “t-1”

$LCI_{t-4}$  = indicele trimestrial al costului orar al forței de muncă din același trimestru al anului precedent „t-4”

**NOTĂ:** În costul orar al forței de muncă sunt cuprinse și sumele plătite salariaților pentru șomajul tehnic, suportate de angajator din fonduri proprii. Subvențiile acordate angajatorilor (potrivit prevederilor legale) de la bugetul statului pentru plata indemnizației de care beneficiază salariații în perioada suspendării temporare a contractului de muncă, din inițiativa angajatorului (șomaj tehnic), părinții în timpul zilelor libere acordate pentru supravegherea copiilor, în situația închiderii temporare a unităților de învățământ și salariații al căror timp de lucru a fost redus temporar (diferența dintre salariul de bază brut prevăzut în contractul de muncă și salariul de bază brut aferent orelor de muncă efectiv prestate ca urmare a reducerii timpului de muncă) sunt estimate pe baza surselor de date administrative și scăzute din costul orar al forței de muncă<sup>1</sup>.

În plus, indicatorii sunt influențați de evoluția timpului efectiv lucrat.

**Sfera de acoperire:** Indicii trimestriali ai costului orar al forței de muncă se calculează pentru următoarele activități economice definite conform **Clasificării Activităților din Economia Națională** (CAEN Rev.2), armonizată cu clasificarea europeană în domeniu (NACE Rev.2) :

| Cod CAEN Rev.2 | Denumirea activităților                                                                     |
|----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nivel secțiune |                                                                                             |
| B              | Industria extractivă                                                                        |
| C              | Industria prelucrătoare                                                                     |
| D              | Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat |
| E              | Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare          |
| F              | Construcții                                                                                 |
| G              | Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor             |
| H              | Transport și depozitare                                                                     |
| I              | Hoteluri și restaurante                                                                     |
| J              | Informații și comunicații                                                                   |
| K              | Intermedieri financiare și asigurări                                                        |
| L              | Tranzacții imobiliare                                                                       |
| M              | Activități profesionale, științifice și tehnice                                             |
| N              | Activități de servicii administrative și activități de servicii suport                      |
| O              | Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public *)                  |
| P              | Învățământ                                                                                  |
| Q              | Sănătate și asistență socială                                                               |
| R              | Activități de spectacole, culturale și recreative                                           |
| S              | Alte activități de servicii                                                                 |

\*) exclusiv forțele armate și asimilați

**4. Informații suplimentare privind seriile de date aferente indicilor trimestriali ai costului orar al forței de muncă:**

- costul total cu forța de muncă,
- costul total exclusiv premiile ocazionale,
- cheltuielile directe cu forța de muncă (salariale),
- cheltuielile indirecte cu forța de muncă (non-salariale),

în formă brută (neajustată), ajustată după numărul zilelor lucrătoare și ajustată după numărul zilelor lucrătoare și sezonier se pot obține accesând baza de date TEMPO a Institutului Național de Statistică (<http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>).

<sup>1</sup> conform prevederilor Regulamentului Consiliului și Parlamentului European nr. 450/2003 privind indicii trimestriali ai costului forței de muncă